

Effect beoordeling grasland in polder Berkenwoude oost op weidevogelbelangen

IN OPDRACHT VAN

verstoep

Effect beoordeling grasland in polder Berkenwoude oost op weidevogelbelangen

COLOFON:

© **Bui-TeGewoon | groenprojecten** ♦ publicatie 2023/39

Bergambacht, augustus 2023

Auteur :

In opdracht van : Verstoep BV - Schoonhoven

Disclaimer:

De inhoud van dit rapport is met uiterste zorg samengesteld. De informatie in dit document wordt aangeboden zonder enige garantie. **BUI-TEGEWOON | groenprojecten** sluit alle aansprakelijkheid uit voor enigerlei directe of indirecte schade, van welke aard dan ook, die voortvloeit uit of verband houdt met het gebruik van dit document.

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van drukwerk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder schriftelijke toestemming van **BUI-TEGEWOON | groenprojecten** en de opdrachtgever, noch zonder toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

INHOUDSOPGAVE

1]	Inleiding en doel	3.
2]	Uitvraag	4.
3]	Belangrijk weidevogelgebied vanuit Zuid-Hollandse Omgevings Verordening	5.
4]	Projectlocatie	7.
5]	Huidig gebruik	8.
6]	Voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling	9.
7]	Beoordeling weidevogelgebied	10.
	7.1. Habitat kwaliteit weidevogels algemeen	10.
	7.2. Habitat kwaliteit weidevogels Berkenwoude oost en projectgebied	10.
8]	Conclusie en effectbeoordeling op weidevogels	15.
9]	Gebruikte bronnen	16.

1]. Inleiding en doel

In het oostelijk deel van polder Berkenwoude, direct grenzend aan de huidige woonwijk "Dreef" en de sportvelden van Berkenwoude wordt door Verstoep BV, een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden voor de realisatie van een kleine woonwijk.

In haar woonvisie (*gemeente Krimpenerwaard – vastgesteld 4 juli 2023*) streeft de gemeente Krimpenerwaard naar:

- *"Een prettige en passende woning, woon- en leefomgeving met aandacht voor de ruimtelijke en groene structuur die de Krimpenerwaard kenmerkt".*

De gemeente Krimpenerwaard zet hierbij in op:

- *"de bouw van 4.000 woningen in de periode 2023-2040. Hierbij streeft de gemeente ernaar om: "de komende jaren in alle kernen woningen te bouwen".*

De gemeente heeft in haar woonvisie beoordeeld dat:

- *"De nog beschikbare binnenstedelijke locaties onvoldoende ruimte bieden om deze ambitie te realiseren".*

Zij concluderen dan ook dat:

- *"De komende jaren ook aan de randen van de kernen gebouwd zal (moeten) gaan worden".*

Het betreffende deel van polder Berkenwoude is aangemerkt als belangrijk weidevogelgebied zowel in de vigerende: "Algemene Provinciale Verordening Zuid-Holland" als haar opvolger de "Zuid-Hollandse Omgevingsverordening" – ZHOV (*Provincie Zuid-Holland, vastgesteld 15 december 2021 – ingangsdatum 1 januari 2024*).

Ten bate van de ruimtelijke plan voorbereiding is het noodzakelijk te onderbouwen of en zo ja in welke mate er effecten zullen optreden op gebiedsdelen die zijn begrenst als "Belangrijk weidevogelgebied".

Verstoep BV heeft Bui-TeGewoon | groenprojecten verzocht een effectstudie te verzorgen van de voorgenomen ontwikkeling op weidevogels binnen het projectgebied en de directe omgeving.

De onderhavige memo geeft hier invulling aan.

2]. Uitvraag

Verstoep BV heeft Bui-TeGewoon | groenprojecten verzocht, een effectbeoordeling op te stellen naar de impact van de voorgenomen ontwikkeling op weidevogels in het algemeen en het belangrijke weidevogelgebied zoals begrenst in de Zuid-Hollandse Omgevinsg Verordening (ZHOV).

De hierbij ontvangen uitvraag luidt als volgt:

- Wat is de huidige betekenis van het projectgebied ten oosten van de kern Berkenwoude voor weidevogels?
- Wat is de potentie voor weidevogels van het projectgebied voor weidevogels bij een optimalisatie van inrichting en beheer voor deze soortgroep?
- Indien effecten in oppervlakte actueel en potentieel weidevogelgebied en/of geprognostiseerde broedvogel aantallen zijn te verwachten als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling om welke oppervlakte en/of aantallen gaat dit dan?
- Indien effecten op weidevogels veroorzaakt door de voorgenomen ontwikkeling ten aanzien van actuele of potentiële betekenis optreden zijn deze dan binnen de betrokken polder te mitigeren of compenseren?
- Zijn er in meer algemene zin van uit landschap en/of ecologie kwaliteit verhogende maatregelen mogelijk binnen de voorgenomen ontwikkeling en zo ja welke maatregel betreft dit?

3]. **Belangrijk weidevogelgebied vanuit Zuid-Hollandse Omgevings Verordening**

Het plangebied ligt binnen een gebied behorende tot Belangrijk weidevogelgebied zoals opgenomen in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (Provincie Zuid-Holland, vastgesteld 15 december 2021 – ingangsdatum 1 januari 2024). De omgevingsverordening is een vervolg op de Provinciale Verordening Zuid-Holland uit

Kader: Zuid-Hollandse Omgevingsverordening

De Zuid-Hollandse Omgevings Verordening is de provinciale uitwerking van de Omgevingsvisie. De omgevingsverordening bestaat uit regels en uitvoeringsprogramma's. In de omgevingsverordening zijn regels opgenomen met betrekking tot het Belangrijk weidevogelgebied. Ook is de begrenzing van het Belangrijk weidevogelgebied (beschermingscategorie 2) opgenomen in bijlage II van de omgevingsverordening."

De belangrijkste regels m.b.t. Belangrijk weidevogelgebied in de omgevingsverordening is opgenomen in Artikel 7.43 ruimtelijke kwaliteit, lid 3:

Een omgevingsplan voor een gebied met beschermingscategorie 2 kan niet voorzien in een ruimtelijke ontwikkeling, tenzij het gaat om de ontwikkeling van bovenlokale infrastructuur of van natuur of om een ruimtelijke ontwikkeling als bedoeld in artikel 7.47 (nieuwe stedelijke ontwikkeling groter dan 3 hectare die niet binnen bestaand stads- en dorpsgebied kan worden voorzien op een grote buiten stedelijke bouwlocatie) of een zwaarwegend algemeen belang en voorts wordt voldaan aan de onder het eerste lid, onder c, gestelde voorwaarden.

Daarnaast gelden de voorwaarden zoals opgenomen lid 7.

Voor zover een ruimtelijke ontwikkeling als bedoeld in het eerste lid een significante aantasting tot gevolg heeft van de wezenlijke kenmerken en waarden van belangrijke weidevogelgebieden, recreatiegebieden rond de stad, of karakteristieke landschapselementen, moet deze aantasting worden gecompenseerd. Gedeputeerde Staten leggen de vereisten over de aard en omvang van de compensatie en het moment waarop de compensatie gerealiseerd moet zijn, vast in een beleidsregel over de compensatie bij nieuwe ontwikkelingen. De motivering bij het omgevingsplan bevat een verantwoording over de wijze van compensatie.

Belangrijke weidevogelgebieden zijn agrarische gebieden met hoge weidevogeldichtheden. Voor ingrepen in Belangrijke weidevogelgebieden geldt het zogenaamde 'nee, tenzij-regime'.

Dat betekent dat een ingreep niet is toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn, de negatieve effecten zoveel mogelijk worden gemitigeerd en de overblijvende effecten worden gecompenseerd. Met mitigerende maatregelen worden maatregelen bedoeld die het effect van een ingreep beperken of wegnemen, zoals een goede landschappelijke inpassing, het aanbrengen van geluidsschermen of het verdiept aanleggen van een nieuwe weg. Voor de compensatie is de beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland van toepassing

Naast het ruimtebeslag zijn ook de volgende effecten onderzocht: geluidverstoring, lichtverstoring, bodem- en waterhuishouding, versnippering, verontreiniging en verstoring door optische effecten. In het bijzonder de optische verstoring heeft (permanent) negatieve effecten op de wezenlijke kernmerken en waarden van het weidevogelgebied.

Indien leefgebied voor weidevogels direct aansluitend aan het plangebied niet verbeterd kan worden, dient buiten het plangebied gecompenseerd te worden.

Kader: "Nee ten zij toets"

Het doel van een 'nee, tenzij toets' is om te kijken of significante negatieve effecten door het planvoornemen optreden op Belangrijk weidevogelgebied. Hierbij gaat het om de wezenlijke kenmerken en waarden, kwaliteit, samenhang en de oppervlakte van het Belangrijk weidevogelgebied. Ontwikkelingen die leiden tot aantasting worden niet toegelaten tenzij:

- Ontwikkelingen van groot openbaar belang;
- Geen reële alternatieven voorhanden zijn; en
- Negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd.

Onderdelen van de Nee, tenzij toets in geval van weidevogelgebieden dienen te bestaan uit een:

Bureauonderzoek

- Via van het raadplegen van literatuur en overige bronnen dient de huidige populatiegrote en staat van instandhouding van weidevogels binnen het plangebied en de binnen de verstoringsafstand hiervan gelegen gebieden in beeld te worden gebracht.
 - Indien onvoldoende informatie over de actuele weidevogelpopulatie beschikbaar is dient in de periode eind maart- begin juni een volwaardig weidevogelonderzoek te worden uitgevoerd (BMP) om de actuele situatie van de weidevogelpopulatie in beeld te brengen.
- Door middel van het raadplegen van (digitale) kaarten en overige informatie dient de habitatkwaliteit in beeld te worden gebracht. Van belang zijn bij een op weidevogels gerichte "Nee, tenzij toets" o.a.:
 - De huidige verstoorde zones;
 - De aanwezige houtopstanden en ruigtevelden;
 - De grondsoort;
 - Het oppervlakte waterpeil en de drooglegging;
 - Het actuele gebiedsgebruik;
 - De eventuele deelname aan agrarisch natuur en landschapsbeheer voor het onderdeel weidevogelpakketten in het gebied.

Veldonderzoek

- Aanvullend op de bureaustudie dient een veldonderzoek plaats te vinden. Het veldonderzoek dient te worden uitgevoerd in de vorm van een biotooptoets. De biotooptoets dient te worden uitgevoerd door een ecooloog met aantoonbare kennis van weidevogels en weidevogelhabitat. Idealiter vindt het veldonderzoek in het weidevogelseizoen plaats, maar dit is geen vereiste.
- De bevindingen van het veldonderzoek worden vergeleken met de resultaten uit de bureaustudie. Van belang is te bepalen of er wijzigingen in het gebied zijn opgetreden t.o.v. de gevonden resultaten tijdens het bureauonderzoek, mede omdat bureau en literatuur informatie veelal enkele jaren achter loopt op veldsituaties.
- Daarnaast dient te worden beoordeeld of en zo ja welke maatregelen in het gebied mogelijk zijn die de kwaliteit als weidevogelgebied kunnen versterken. Aanwijzing als "belangrijk weidevogelgebied" in de provinciale omgevingsverordening kan namelijk ook gebaseerd zijn op potenties naar de toekomst. Potentiele waarden dienen dan ook te worden beoordeeld en opgenomen in de rapportage.

Effecten beoordeling

Op basis van de bureaustudie en de veldkenmerken van het plangebied wordt beoordeeld welke kenmerken en waarden binnen het plangebied en de directe omgeving aanwezig zijn of kunnen zijn. Bij deze toetsing wordt alleen gekeken naar de ten doel gestelde kenmerken en waarden van het Belangrijk weidevogelgebied. Vervolgens worden de mogelijke effecten van het planvoornemen hierop getoetst. Hieruit wordt een conclusie getrokken of de ingreep kan leiden tot een negatief effect op de actuele kwaliteit en/of potentie van het Belangrijk weidevogelgebied.

Beschermde en algemene soorten die niet onder de doelstellingen van het betreffende Belangrijk weidevogelgebied vallen worden niet meegenomen in deze toetsing. In sommige situaties kan het verstandig zijn om de QuickScan Wet natuurbescherming of een integrale natuurtoets van het plangebied separaat uit te (laten) voeren.

4]. Projectlocatie

De project locatie is gelegen direct ten oosten van de woonwijk "Dreef" en de sportvelden van de kern Berkenwoude. Het betreft een circa hectare groot gebied bestaande uit vier percelen grasland. De totaal oppervlakte bedraagt circa 7 hectare.

Landschappelijk is het gelegen in een meer besloten polder deel wat naast woonwijk de Dreef en de sportvelden in het zuiden wordt begrenst door de buurtschap Oosteinde en aan de oostzijde op circa 380 meter afstand van de weg "Schenkel" is gelegen. Op circa 400 meter noordelijk van het projectgebied ligt het NNN gebied polder Achterbroek.

Als gevolg van de relatief beperkte oppervlakte van het projectgebied en het besloten karakter heeft de polder een groot aandeel randlengte waarin de openheid actueel is verstoord vanuit weidevogelperspectief. Binnen het polderdeel zijn daarnaast een groot aantal landschapselementen en houtopstanden aanwezig. De open ruimte in de polder, die voor weidevogels van belang is kan hierdoor als beperkt worden beoordeeld.

De graslanden kwalificeren overwegend als een agrarisch grassenmix, met een beperkt aandeel, algemene kruiden in de vegetatie. De percelen worden intensief agrarisch gebruikt met meerdere maaisneden per jaar en beweiding in hoge dichtheden. Mest aanwending vindt plaats op de maximaal toegestane norm voor Nederland. In de afgelopen jaren is derogatie toegepast op de betrokken percelen.

De sloten hebben een gemiddelde breedte van 3.00 tot 4.00 meter op de waterlijn. Lokaal zijn bredere watergangen aanwezig. In de sloten zijn verspreid vegetaties van drijfbladplanten aanwezig. Het betreft overwegend de soort gele plomp.

De oevers zijn goed ontwikkeld met kruiden die kenmerkend zijn voor veenweiden oevers. Soorten als moeras vergeet-mij-niet, watermunt, egelboterbloem, etc. worden regelmatig aangetroffen naast meer voedselrijke soorten als gele lis, grote egelskop en liesgras.

De nieuw te realiseren toegang is voorzien aan het oosteinde ten westen van huisnummer 27. Een tweede ontsluiting is voorzien aan de zuidzijde van de Dreef. Beide toegangen liggen in het bestaand bebouwd gebied. Een weergave van boven beschreven projectgebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Ligging projectgebied

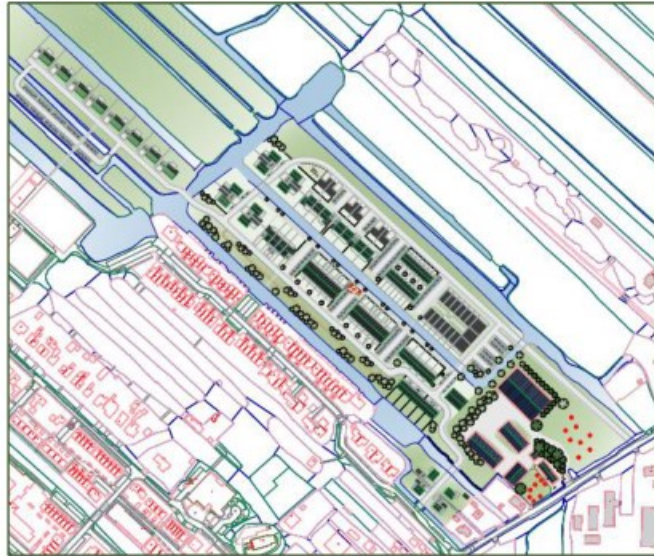
5]. Huidig gebruik

De graslanden zijn in gebruik als agrarisch grasland ten bate van de veehouderij. Het betreft permanent grasland waar minimaal sedert 2017 geen ander gewas dan gras is geteeld. De percelen zijn aangemeld voor derogatie in deze periode, op basis waarvan kan worden verondersteld dat de maximale mestplaatsing met gebruikmaking van derogatie heeft plaatsgevonden (Bron: <https://www.boerenbunder.nl/accountBui-TeGewoon/groenprojecten/>).

Het gebied wordt regulier beheerd met mestgiften op derogatieniveau, meerdere maaisneden en naweiden met rundvee en/of schapen. Er waren in die periode geen pakketten vanuit het agrarisch natuur en landschapsbeheer gesloten (Bron: Agrarisch Collectief Krimpenerwaard - <https://www.inlog.boerenlandvogelmonitor>).

6]. Voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling

De voorgenomen ontwikkeling betreft de aanleg van een kleine woonwijk (*Verstoep BV augustus 2023*) met een groen karakter en veel aandacht voor het inpassen van de landschappelijke structuur en de erffauna gemeenschap, waarvoor een landschap ecologische inpassingsschets is opgesteld (*Terlouw R.J.S., 20230820*).

Figuur 2. Voorgenomen ontwikkeling

7]. Beoordeling weidevogelgebied

7.1. Habitat kwaliteit weidevogels algemeen

Habitatkwaliteit van weidevogelpopulaties wordt in belangrijke mate bepaald door vier hoofdfactoren. Het betreft:

- de drooglegging, in het bijzonder in de periode maart – juli;
- de mate van openheid van het landschap;
- de aanwezigheid van verstoringen, wat voor een deel samenvalt met het aspect openheid;
- voldoende geschikte vegetatie om te broeden en als kuiken opgroei gebied.

Daarnaast zijn er secundaire factoren die een meer of minder grote bijdrage kunnen leveren aan de vestigingsgeschiktheid en het leefgebied, met als belangrijkste aspecten:

- aanwezigheid van inundatievlakken (plas-dras) in het voorjaar;
- predatordichtheid;
- bodemvochtigheid en bodemleven beschikbaarheid;
- kruidenrijkdom van de percelen, i.r.t. insecten beschikbaarheid in de kuikenfase.

Variatie binnen een weidevogelgebied draagt bij aan een groter soort spectrum.

Een compleet soort spectrum van de vier (nog) redelijk algemene steltlopers onder de weidevogels (kievit, grutto, scholekster, tureluur) geeft daarnaast een betere weerbaarheid tegen predatoren door een verschil in verdediging strategie van deze soorten. Grasland zangvogels (graspieper, veldleeuwrik, gele kwikstaart) en eendachtige graslandbroedvogels (kuifeend, slobbeend, krakeend, bergeend, zomertaling) vragen net weer andere omstandigheden. Voor de graslandzangvogels en eenden is de openheid van het landschap minder van belang en zijn de verstoringafstanden kleiner. Voor eenden spelen in het bijzonder de breedte en kwaliteit van sloten en oevers een belangrijke rol, terwijl voor graslandzangvogels een open vegetatie met plaatselijk open bodem en een grote kruidenrijkdom belangrijke aspecten vormen.

Voor belangrijke weidevogelgebieden wordt het complete, boven omschreven, soort spectrum van grasland broedvogels in de kwaliteitsbeoordeling meegenomen, echter de steltlopers onder de groep zijn zoals hierboven toegelicht het meest gevoelig voor verstoringbronnen als openheid van het landschap, beweging en verkeer. Voor de onderhavige studie zal dan ook de nadruk op deze soorten en aspecten worden gelegd.

7.2 Habitatkwaliteit weidevogels Berkenwoude oost en het projectgebied

- Bureaustudie

Het grasland gebruik bestaat voor het projectgebied volledig uit grasland ten bate van de veehouderij. Het beheer van de graslanden in het gebied bestaat uit mesten, maaien en weiden volgens gangbaar agrarisch gebruik. De percelen zijn vrijwel allen de afgelopen jaren ingezet voor derogatie (BRON: Boerenbunderaccount Bui-TeGewoon | groenprojecten).

Via de groenmonitor is getracht inzicht te verkrijgen in de beschikbaarheid van de zwaarte van het gewas in het broedseizoen en de kuikenfase van weidevogels, de aanwezigheid van niet beweide en of gemaaide percelen en mogelijke aanwezigheid van plas-dassen of inundatie vlakken in 2023 (figuur 3).

Figuur 3. vegetatie ontwikkeling april – juni 2023

De analyse van in de groenmonitor (<https://www.groenmonitor.nl/groenindex>) beschikbare data geeft een beeld van grondgebruik wat niet is afgestemd op weidevogels en weidevogelbeheer. De data van half april tot half juni (figuur 3) laten zien dat er op 15 april 2023 integraal al een zwaar gewas aanwezig op de project percelen en de aangrenzende percelen. Er is geen sprake van een mozaïek in beheer door extensief weiden wat een lichter gewas zou geven.

Op 22 mei 2023 is het projectgebied grotendeels gemaaid en heeft een korte vegetatie. Alleen het meest zuidoostelijke project perceel heeft nog vaststaand gewas. Ook de percelen in de ruime omgeving zijn allen gemaaid. Uitsluitend de houtopstanden in het gebied geven nog enige structuur in de analyse.

Op 11 juni 2023 heeft het meest zuidoostelijke project perceel het lichtste gewas wat eveneens wijst op een wat latere maaidatum. De overige percelen binnen het projectgebied geven een vlekkelig patroon wat wijst op beweiding. De percelen buiten het projectgebied zijn gevarieerd, maar overwegend begint een zwaarder worden gewas zich af te tekenen wat wijst op weinig beweiding / veel maailand in het gebied en een beheer gericht op maaien van een tweede maaisnede.

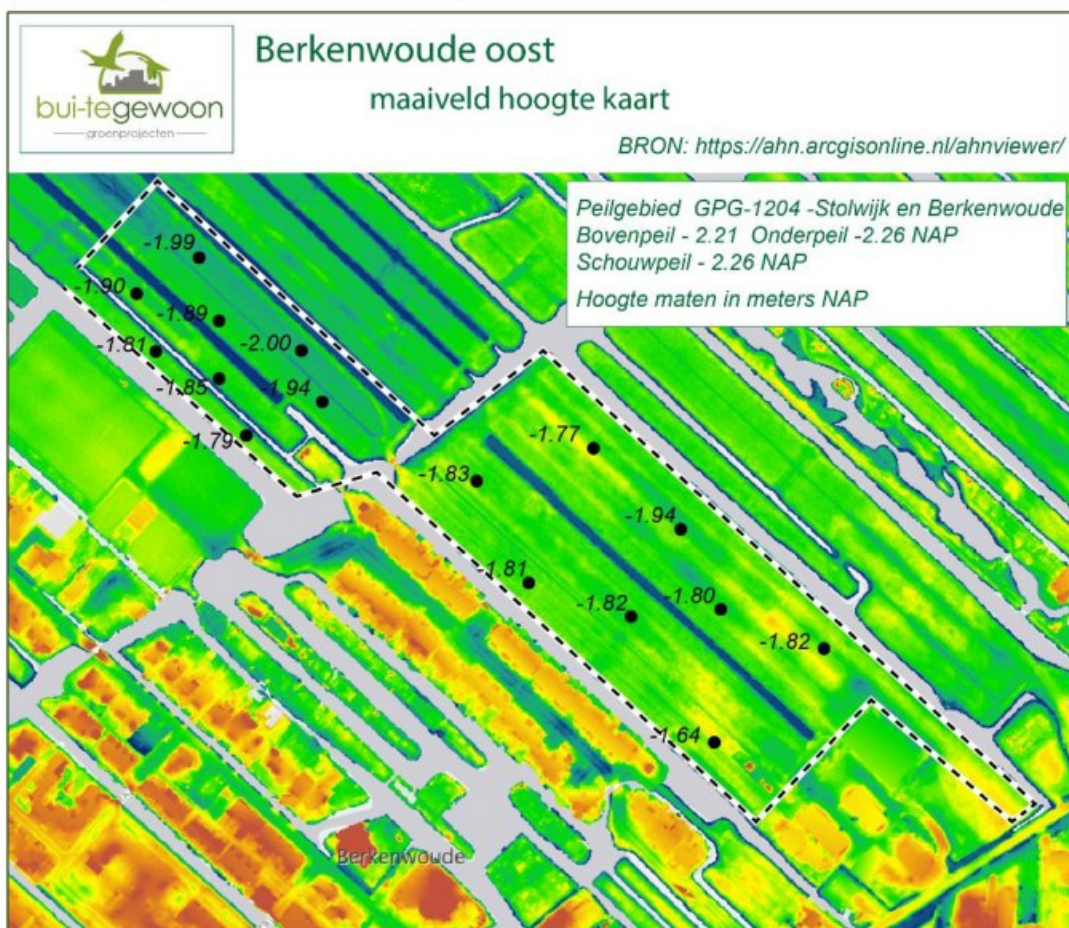
Het totaalbeeld voor de polder wijst op basis van deze analyse op een gebied waar weinig beheeremozaïek aanwezig is. De analyse laat daarnaast zien dat op 11 juni het gehele gebied minimaal eenmaal is gemaaid en in beweiding is genomen. De gehele eerste oogst van het gewas is zowel binnen de projectbegrenzing als in de omgeving hiervan ruim voor het einde van het weidevogelbroedseizoen in agrarisch gebruik geweest. Vanuit het gevoerde beheer wordt het gebied geïnterpreteerd als weinig kansrijk als weidevogel broedgebied.

Polder Berkenwoude oost heeft een bodem die overwegend bestaat uit veengronden.

De maaiveldhoogte bevindt zich overwegend tussen de circa -1.80 meter en -1.95 meter NAP met uiterste tussen de -2.00 en -1.64 meter (BRON: <https://ahn.arcgisonline.nl/ahnvviewer4/>) figuur 4.

Het waterpeil bedraagt in dit deel van de polder heeft een bovenpeil van -2.21 en een onderpeil van -2.26 meter NAP (Bron: <https://www.schielandendekrimpenerwaard.nl/kaart/HHSKopdeKaart/>).

De drooglegging komt hiermee gemiddeld tussen de 0.30 en 0.40 meter, wat als een gunstige drooglegging voor een grootdeel van de weidevogelsoorten wordt beoordeeld, mits in de periode februari – mei ook lokaal plas-dras gedeelte aanwezig zijn. Plas-dras is echter niet aanwezig in het gebied (Bron: Agrarisch Collectief Krimpenerwaard - <https://www.inlog.boerenlandvogelmonitor/>).

Figuur 4. Maaiveldhoogten

In het polderdeel waarbinnen het projectgebied is gelegen is de beschikbare aaneengesloten open ruimte relatief klein vanuit weidevogelperspectief. In algemeenheid wordt beoordeeld dat kansrijke gebieden voor weidevogels moeten kunnen beschikken over vrij grote open ruimte en zijn verbonden met aangrenzende grasland gebieden. Om te bepalen of als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling vergroting van de verstoorde oppervlakte kan ontstaan, en daarmee een verdere afname van de habitatkwaliteit, is het van belang inzicht te verkrijgen in de huidige verstoorde ruimte, de netto beschikbare oppervlakte aan weidevogelhabitat en de mate van verbonden zijn met aangrenzende open graslandgebieden.

Weidevogelhabitat kan worden verstoord door objecten zoals wegen, bebouwing, opgaande begroeiing en andere objecten als spoorlijnen, hoogspanningsleidingen en windturbines (Graansma P, 1983 - Krijgsveld et al. 2008). Weidevogels worden daarnaast verstoord door opgaande landschapselementen zoals bos, solitaire bomen en rietranden. Naast verstoring van de open ruimte kunnen de als verstoring aangemerkte ruige vegetatiestructuren tot een verhoogd risico op vestiging van weidevogelpredatoren in de omgeving leiden.

Ook wijzigingen in het gebruik kunnen leiden tot een verhoogde verstoring van broedvogels van graslandgebieden. Voor vogels van open graslanden zijn vooral de aspecten beweging, variatie in beweging en lichteffecten de meest versturende onderdelen. Strijklicht vanaf wegen die haaks op de verkaveling zijn gelegen hebben hierdoor een groter effect dan evenwijdig aan de verkaveling gelegen wegen.

Voor het aspect geluid zijn weidevogels minder verstoring gevoelig dan voor beperkte openheid en beweging (Terlouw R.J.S., 1989, Krijgsveld et al, 2004 & 2008).

Nabij verstoringsbronnen is de invloed het grootst, naar gelang de afstand groter wordt heeft deze geleidelijk minder invloed. De effecten van verstoring wordt door een aantal factoren versterkt of verzacht. Het betreft o.a. de soort of soortgroep vogels, het type landschap, de aard van de verstoringbron en de afstand (Krijgsveld et al. 2004, 2008).

Voor het projectgebied betreft de mogelijke habitat een de steltloper weidevogels en eendachtige graslandbroedvogels die allen in hetzelfde landschapstype (open grasland) hun habitat hebben. Voor graslandzangvogels biedt het projectgebied geen habitat of potentiële habitat.

In relatie tot de voorgenomen activiteit vormen de steltlopers onder de weidevogels de meest verstoorbare soortgroep. Voor eendachtige graslandbroedvogels is de verstoring naar verwachting niet aanwezig als gevolg van de kleinere verstoringsafstand. We zullen hierdoor geen onderscheid maken tussen de mate van verstoring van individuele soorten, maar ons richten op het totaalbeeld van verstoring op de steltlopergroep.

Gerealiseerd moet worden dat, hoewel er een zekere mate van wetmatigheid schuil gaat achter het voorspellen van de verstoring gevoeligheid, er altijd marge zit in de beoordeling. De belangrijkste factor die deze variatie verklaart betreft gewinning, waarbij individuen na herhaaldelijk blootstelling aan een terugkerende verstoring een verminderde reactie vertonen.

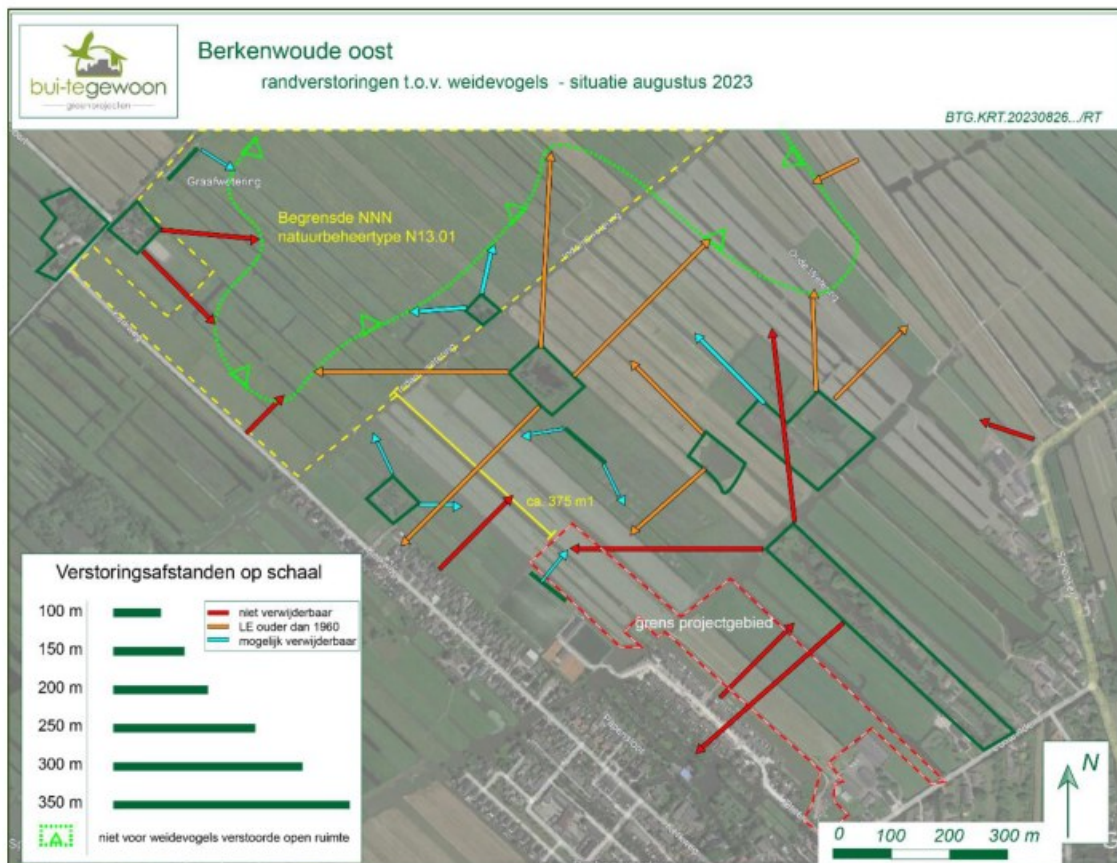
Uit bovenstaande blijkt dat er geen „harde“ verstoringsafstanden zijn aan te geven. Ook treedt er variatie op tussen individuen van één soort en tussen soorten. Daarnaast is de interactie tussen de effecten van verschillende verstoringsbronnen. Er is echter nog veel onduidelijkheid of en hoe het effect van twee verschillende storende factoren het gezamenlijk effect beïnvloed (Schotman et al. 2007).

Binnen effectstudies voor weidevogels kiezen we daarom de verstoring die in de literatuur als de activiteit met de grootste effectzone is aangegeven als norm toe te passen. We hanteren hiervoor de gevonden waarden in het onderzoek naar verstoringsafstanden bij weidevogels in Friesland (Bruinzeel L.W. & A.G.M. Schotman, 2011), wat geldt als het meest complete en recente onderzoek naar verstoringsafstanden bij weidevogels.

De relevante verstoringsbronnen en hun effectafstanden met betrekking tot de projectlocatie in het polderdeel waarbinnen de projectlocatie is gelegen zijn weergegeven in tabel 1 en vertaald naar het kaartbeeld in figuur 5.

 Categorie	Verstoorde afstand in meters
Verharde weg >4 & <7 m	75
Gemeentelijke ontsluitingsweg < 7 m	100
Lokale verbindingsweg < 7 m	100
Wegverlichting	150 - 200
Bosjes en opgaande landschap beplantingen	200
Bos > 0,5 ha	300
Solitaire bomen / kleine boomgroep	100 - 150
Bomen rij / Laan opgaand	150 - 200
Bomen rij knotbomen en hakhout < 6 jr	75
Huizen/Boerderijen buiten bebouwde kom	200
Bebouwde kom	> 250
Rietrand vanaf 2 m breedte	50
BRON: Bruinzeel L.W. & A.G.M. Schotman, 2011	

Tabel: Aangehouden verstoringsafstanden voor weidevogels in deze rapportage.

Figuur 5. Actueel beschikbare onverstoorde open ruimte voor weidevogels in polder Berkenwoude oost

In het polderdeel wat binnen de effectzone van de beoogde projectlocatie is gelegen is actueel geen geschikte habitat voor weidevogels aanwezig als gevolg van een groot aantal aanwezige elementen en structuren die zorgen voor verstoring door zowel geluid, licht als een geven aan beperking van de open ruimte.

Het gehele projectgebied is gelegen binnen de voor weidevogels verstoorde zone met niet verwijderbare verstoringen als woonwijk, sportcomplex, bebouwingslint en particuliere beplantingen behorende bij een parkachtig ontwikkeld erf.

Binnen de aangrenzende polderdelen waar, als gevolg van de realisatie van een woonwijk, uitbreiding van de verstoorde oppervlakte zal gaan optreden zijn in de actuele situatie eveneens meerdere de openheid aantastende elementen aanwezig. Deze delen zijn beoordeeld op de potentie als waardevol weidevogelgebied. Om hier een geschikte habitat voor weidevogels te kunnen realiseren zijn, naast aanpassingen in het beheer, fysieke ingrepen in bestaande landschapselementen noodzakelijk.

De aanwezige landschapselementen zijn beoordeeld op de mogelijkheid deze te verwijderen of om te vormen.

Voor enkele kleine en/of elementen met een recente aanleg is het mogelijk om deze te verwijderen, mits de betreffende eigenaren medewerking hieraan willen verlenen.

Voor enkele andere elementen geldt dat ze niet zonder meer verwijderbaar zijn. Eén element moet worden gerekend tot een element met aard en omvang die valt binnen de paragraaf: "Bos- en bomen" binnen de Wet natuurbescherming. Voor een tweetal andere elementen geldt dat ze vallen binnen de omschrijving van historisch waardevolle elementen (leeftijd < 50 jaar en met een cultuurhistorische waarde) zoals bedoeld in de "Zuid-Hollandse Omgevingsverordening" die niet zonder meer verwijderd kunnen worden.

Samenhang met weidevogelgraslanden in de directe nabijheid, die tot uitwisseling en populatieversterking kunnen leiden zijn aanwezig aan de noordzijde waar het polderdeel grenst aan NNN gebied Achterbroek. Dit NNN gebied is gelegen op circa 375 meter ten noorden van de buitengrens van het beoogd projectgebied. En is daarmee gelegen buiten de verstoringafstand ten opzicht van bebouwing (250 meter) zoals vermeld in de literatuur omtrent verstoringafstanden (Bruinzeel L.W. & A.G.M. Schotman, 2011).

Via een bureaustudie is gezocht naar onderzoeksresultaten, literatuur van soorten organisaties, etc. Door Raadpleging van de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF), de websites van: 'waarneming.nl', 'Natuur- en vogelwerkgroep Krimpenerwaard', 'Agrarisch Collectief Krimpenerwaard' en 'Zuidhollands landschap' is beoordeeld of relevante informatie beschikbaar is.

Ten slotte is het archief van Bui-TeGewoon|groenprojecten nagelopen op aanwezige informatie omtrent het projectgebied.

Tijdens de bureaustudie is informatie verkregen over het voorkomen van weidevogels in de jaren 2018 en 2020 (*F.M. van Groen, 2018 & 2020*). In beide jaren maakte het projectgebied onderdeel uit van de provinciale weidevogelmonitoring in de Krimpenerwaard. Er zijn geen weidevogel waarnemingen vermeld op de territorium karten in deze rapportages voor het projectgebied. In 2023 heeft wederom een integrale weidevogelkartering in opdracht van de provincie Zuid-Holland plaatsgevonden in o.a. de Krimpenerwaard. De resultaten van dit onderzoek zijn momenteel nog niet beschikbaar.

Overige informatie had vooral betrekking op in recente jaren uitgevoerde Quicksan Wet natuurbescherming rapportage aan het Oosteinde, de Schenkel en in de bebouwde kom van Berkenwoude. Deze informatie kon worden bereikt via de website <https://ruimtelijkeplannen.nl>. Hierin is geen weidevogelinformatie gevonden.

Integrale ecologische informatie van het polderdeel is niet aangetroffen.

De NDFF database geeft geen informatie over weidevogels voor het projectgebied en de directe omgeving. De website waarneming.nl heeft een zeer beperkt aantal registraties van het betrokken polderdeel uit recente jaren. De informatie heeft voornamelijk betrekking op andere soorten dan weidevogels en geeft voornamelijk algemene soorten. Het Agrarisch Collectief Krimpenerwaard heeft het gebied niet begrenst als polderdeel waar pakketten gericht op weidevogels kunnen worden gesloten vanuit de beperkte habitat kwaliteit ("geen prioritair gebied"). De websites van zowel natuur- en Vogelwerkgroep en Zuidhollands Landschap geven geen informatie over natuurwaarden in het gebied en/of het noordelijk gelegen NNN gebied.

In het natuurarchief van Bui-TeGewoon| groenprojecten is in beperkte mate informatie aanwezig met betrekking op het projectgebied en de directe omgeving. Het betreft krabbenscheer karteringen (niet aangetroffen). Aanwezige grote nesten en roofvogel territoria (buijerd-sperwer in sommige jaren) een uilen inventarisatie (bosuil kern Berkenwoude-jaarlijks aanwezig), huiszwaluw nestentellingen Kerkweg Berkenwoude (meerdere jaren) en een "Landschap-ecologische gebiedsbeschrijving van het Oosteinde en de Weidebloemstraat in Berkenwoude".

- Locatie bezoek

Op 26 augustus 2023 heeft een locatiebezoek plaatsgevonden om de resultaten uit te bureaustudie te verifiëren. Het locatie bezoek vond ruim buiten het weidevogelseizoen plaats. De habitat omstandigheden konden echter goed worden beoordeeld. Van de actuele weidevogelstand zijn voldoende gegevens uit de provinciale karteringen van 2018 & 2020 beschikbaar.

8]. Conclusie en effectbeoordeling op weidevogels

Effectbeoordeling voorgenomen ontwikkeling Berkenwoude oost op weidevogels in de percelen betrokken bij het projectplan en de directe omgeving binnen de invloedssfeer.

- *Op basis van de uitgevoerde bureaustudie, verkregen informatie omtrent de actuele weidevogel bezetting uit de provinciale weidevogel karteringen en een locatiebezoek beoordelen wij het projectgebied gelegen in het polderdeel Berkenwoude oost als actueel ongeschikt weidevogelhabitat;*
- *Om het gebied als weidevogelgebied te potentie te geven is het essentieel dat naast aanpassingen in het beheer en het instellen van één of enkele plasdraslocaties het landschap een aanzienlijk minder besloten karakter krijgt.*
- *Realiseren van een opengrasland gebied is op de projectlocatie moeilijk tot niet te realiseren. Deels betreffen de elementen die de openheid beperken "niet verwijderbare" verstoringen en deels vallen de landschapselementen onder de categorie "Cultuurhistorisch waardevolle elementen";*

Geconcludeerd wordt dat de voorgenomen ontwikkeling geen negatieve effecten zal veroorzaken op weidevogels, weidevogelhabitat of anderszins van invloed zal zijn op doelstellingen zoals bedoeld in de Zuid-Hollandse Omgevings Verordening voor het onderdeel: "Waardevolle weidevogelgebieden".

9]. Gebruikte bronnen

Literatuur

- Boogaard B. van den, R.G. Verbeek & J.D. Buizer [2019]:
Icoonsoorten Zuid-Holland, projecten en maatregelen voor iconsoorten in de provincie Zuid-Holland
- Bruijnzeel L.W. & L.G.M. Schotman [2011]: Onderbouwing verstoringsafstanden voor weidevogelpopulaties.
A&W rapport 1642/Alterra rapport 2184
- Buisman en Terlouw [1969-2023]: Natuurregistraties in de Krimpenerwaard e.o.
- Graansma, P., [1983]: De verstoring van weidevogels door wegen en bebouwing. R.H.L.S.-Groningen /
SBB-afdeling Natuurbehoud, Leeuwarden.
- Groen, F.M. van [2018]: Weidevogels in Zuid-Holland in 2018
G&G-rapport 2018-99
- Groen, F.M. van [2020]: Weidevogels in Zuid-Holland in 2020
G&G-rapport 2020-104
- Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden [2008]: Verstoring gevoeligheid van vogels.
Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie.
Bureau Waardenburg, Culemborg / Vogelbescherming Nederland, Zeist.
- Krijgsveld, K.L., S.M.J. van Lieshout, J. van der Winden & S. Dirksen [2004]: Verstoring gevoeligheid van vogels.
Literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie.
Bureau Waardenburg, Culemborg / Vogelbescherming Nederland, Zeist
- Molenaar de, J.G., D.A. Jonkers & M.E. Sanders [2000]: Wegverlichting en natuur. III Lokale invloed van wegverlichting op een
gruttopopulatie.
DWW-rapport nr. P-DWW-2000-024, Alterra-rapport nr. 064, Wageningen.
- Reijnen, M.J.S.M. & R.P.B. Foppen [1991]: Effect van wegen met autoverkeer op de dichtheid van broedvogels.
IBN-DLO-rapport 91/1. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Leersum.
- Reijnen, M.J.S.M., G. Veenbaas & R.P.B. Foppen 1992. Het voorspellen van het effect van snelverkeer op broedvogelpopulaties.
Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Dienst Weg- en Waterbouw/ Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Leersum/ NIVO
drukkerij, Delft.
- Ridder, R. de & A. Bijlmer [2013]: Versnipperingsgevoelige soorten behouden in de Krimpenerwaard
Analyse van de effecten van herijkingsopties. Dienst Landelijk gebied.
- SOVON [2018]: Vogelatlas van Nederland – broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering.
Sovon Vogelonderzoek Nederland, Kosmos uitgevers Utrecht/Antwerpen.
- Terlouw R.J.S., 1992: Corridorstudie Oudenrijn – Holendrecht, (A12, spoorweg, Amsterdam Rijnkanaal) t.b.v. ontwikkelingen in de
infrastructuur. Rapport Bui-TeGewoon | groenprojecten, Bergambacht
- Terlouw R.J.S. [2021]: Landschap-ecologische gebiedsbeschrijvingen Krimpenerwaard – deelgebied Oosteinde & Weidebloemstraat
Berkenwoude. Intern rapport Bui-TeGewoon|groenprojecten.
- Wymenga, E. & Th.C.P. Melman [2011]: Weidevogelcompensatie in Fryslân: achtergronden en uitwerking.
A&W-rapport 1651. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Farnewâlden.

Digitale bronnen

https://www.ahn.arcgisonline.nl/AHN4viewer	https://www.nvbk.nl
https://www.bodemdata.nl	https://www.pdok/viewer
https://www.boerenbunder.nl	https://www.provinciezuid-holland.nl/kaartviewer
https://www.boerenlandvogelmonitor.nl	https://www.ruimtelijkeplannen.nl
https://www.bom.services.geodesk.nl/bom_2018/index	https://www.schielandendekrimpenwaard.nl
https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap	https://stats.sovon.nl
https://www.googleearth.nl	https://www.topoplus/account Bui-TeGewoon groenprojecten
https://www.groenmonitor.nl/groenindex	https://www.waarneming.nl
https://www.kenniscentrumweidevogels	https://www.zuidhollandslandschap.nl
https://www.krimpenerwaard.nl	
https://www.ndff.nl	

IN OPDRACHT VAN:

